

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Επιστημονική υπεύθυνη του τομέα Οικονομίας και Διοίκησης:
Χαρά Μ. Μαγουλά Δρ. Οικονομολόγος Σύμβουλος Π.Ι.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ:

- **ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΟΝΤΑΚΟΣ**, Καθηγητής Λογιστικής Τ.Ε.Ι. Πειραιά
Μέλος του Εθνικού Συμβουλίου Λογιστικής
- **ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΡΓΑΡΩΝΗΣ**, Οικονομολόγος, καθηγητής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
- **ΑΝΤΩΝΗΣ ΖΑΡΙΦΗΣ**, Οικονομολόγος, καθηγητής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Γλωσσική επιμέλεια:

- **ΚΩΣΤΟΥΛΑ ΦΟΡΤΟΥΝΗ**, Φιλολόγος

Προσαρμογή στο Ευρώ:

- **ΑΝΤΩΝΗΣ ΖΑΡΙΦΗΣ**, (ΠΕ 9)
- **ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΡΓΑΡΩΝΗΣ**, (ΠΕ 9)

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

Η επανέκδοση του παρόντος βιβλίου πραγματοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων «Διόφαντος» μέσω ψηφιακής μακέτας, η οποία δημιουργήθηκε με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ / ΕΠ «Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση» / Πράξη «ΣΤΗΡΙΖΩ».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
Πράξη με τίτλο «Μαθησιακά εργαλεία για όλους»
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Οι αλλαγές που ενσωματώθηκαν στην παρούσα επανέκδοση έγιναν με βάση τις διορθώσεις του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΟΝΤΑΚΟΣ ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΡΓΑΡΩΝΗΣ
ΑΝΤΩΝΗΣ ΖΑΡΙΦΗΣ

Η συγγραφή και η επιμέλεια του βιβλίου πραγματοποιήθηκε
υπό την αιγίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αρχές Λογιστικής

Για την Γ' Τάξη του Γενικού Λυκείου

ΜΑΘΗΜΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

να έχουν πλεόνασμα εσόδων έναντι των εξόδων, ώστε να το χρησιμοποιήσουν για να αυξήσουν τον εξοπλισμό τους και γενικά για να βελτιώσουν τις συνθήκες μέσα στις οποίες αναπτύσσουν τη δραστηριότητά τους, όπως είναι το Ωνάσειο Καρδιοχειρουργικό Κέντρο, το Μέγαρο Μουσικής κ.ά.

- ιδιωφελείς ή κερδοσκοπικές μονάδες ή επιχειρήσεις, οι οποίες αποβλέπουν σε κέρδος, δηλαδή επιδιώκουν θετική διαφορά μεταξύ εσόδων και εξόδων.

1.2. ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

1.2.1. Έννοια και βασικά χαρακτηριστικά

Η λογιστική εφαρμόζεται σε όλες τις οικονομικές μονάδες. Επειδή όμως οι επιχειρήσεις αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των οικονομικών μονάδων, σ' αυτό το βιβλίο θα ασχοληθούμε με τη λογιστική των επιχειρήσεων.

Όπως είδαμε η επιχείρηση είναι μια οικονομική μονάδα που αποβλέπει στο κέρδος. Τα βασικά χαρακτηριστικά της επιχείρησης είναι:

- α) Έχει δική της περιουσία, ανεξάρτητη από την περιουσία του φορέα της.
- β) Παράγει και διαθέτει στην αγορά οικονομικά αγαθά.
- γ) Εφαρμόζει την οικονομική αρχή με σκοπό το κέρδος του φορέα της.

1.2.2. Διακρίσεις των επιχειρήσεων

Οι επιχειρήσεις διακρίνονται:

- Από την άποψη του αντικείμενου της ασχολίας τους, σε αυτές που ασχολούνται με: α) την καλλιέργεια και παραγωγή αγροτικών προϊόντων, την εξόρυξη και συλλογή ορυκτού πλούτου, την κτηνοτροφία, την αλιεία, τη δασοκομία κτλ. Οι επιχειρήσεις αυτές λέγονται **επιχειρήσεις πρωτογενούς παραγωγής**.

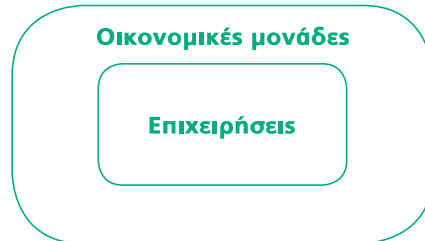
β) τη μεταποίηση των προϊόντων του πρωτογενούς τομέα. Αυτές λέγονται επιχειρήσεις **δευτερογενούς παραγωγής**. Τέτοιες είναι οι βιομηχανικές, οι βιοτεχνικές, οι οικοτεχνικές κτλ.

γ) την κυκλοφορία των αγαθών και γενικά με την παραγωγή κάθε είδους υπηρεσίας. Τέτοιες είναι οι εμπορικές επιχειρήσεις, οι τουριστικές, οι μεταφορικές, τα θέατρα, οι τράπεζες, τα ιατρικά διαγνωστικά κέντρα, οι ασφάλειες κ.ά. Αυτές λέγονται **επιχειρήσεις τριτογενούς παραγωγής**.

- Από την άποψη της νομικής τους οργάνωσης σε:

- α) ατομικές, εκείνες που φορέας τους είναι μόνο ένα φυσικό πρόσωπο.
 - β) εταιρείες, εκείνες που φορείς τους είναι περισσότερα από ένα πρόσωπα, φυσικά ή νομικά.
- Από την άποψη του μεγέθους, σε μεγάλες και μικρές.

Τα κριτήρια για να χαρακτηριστεί μια επιχείρηση μεγάλη ή μικρή και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτόν το χαρακτηρισμό, προβλέπονται από το νόμο.

Κάθε επιχείρηση είναι οικονομική μονάδα, κάθε οικονομική μονάδα δεν είναι οπωσδήποτε επιχείρηση

1.3. Η ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ - ΕΦΑΡΜΟΓΗ

1.3.1. Η περιουσία της επιχείρησης

Κάθε επιχείρηση προκειμένου να πετύχει το σκοπό της πρέπει να είναι εφοδιασμένη με τα κατάλληλα μέσα δράσης. Για παράδειγμα, μια βιομηχανία πρέπει να έχει μηχανήματα, πρώτες ύλες, έπιπλα και λοιπό εξοπλισμό, μετρητά κτλ. Πολλές φορές οι επιχειρήσεις είναι εφοδιασμένες και με άυλα οικονομικά αγαθά, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας. Η επιχείρηση έχει ακόμα απαιτήσεις, όπως όταν πουλάει εμπορεύματα ή προϊόντα με πίστωση (εξόφληση μετά από ορισμένο χρονικό διάστημα) καθώς και υποχρεώσεις προς τρίτους, όπως στην περίπτωση που λάβει δάνειο ή αγοράσει εμπορεύματα με πίστωση. Υποχρεώσεις επίσης έχει η επιχείρηση προς το φορέα της.

Όλα αυτά τα μέσα δράσης της επιχείρησης, δηλαδή τα οικονομικά αγαθά (υλικά και άυλα) που ανήκουν σ' αυτήν, οι απαιτήσεις και οι υποχρεώσεις της, αποτελούν την **περιουσία της επιχείρησης**.

ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ

Οικονομικά αγαθά (αξίες)
Απαιτήσεις

Υποχρεώσεις προς το φορέα
Υποχρεώσεις προς τους τρίτους

Σχηματική παράσταση της περιουσίας

1.3.2. Διακρίσεις της περιουσίας

Τα στοιχεία που αποτελούν την περιουσία της επιχείρησης μπορούμε να τα διακρίνουμε σε δύο κατηγορίες.

Στην πρώτη κατηγορία κατατάσσονται τα περιουσιακά στοιχεία που κατέχει η επιχείρηση, για να μπορέσει να πετύχει το σκοπό της και αυτά είναι τα οικονομικά αγαθά, που λέγονται και αξίες, και οι απαιτήσεις της. Αυτά αποτελούν το **Ενεργητικό**. Περιουσιακά στοιχεία του Ενεργητικού είναι: οικόπεδα, κτίρια, μηχανήματα, εργαλεία, μεταφορικά μέσα, έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, εμπορεύματα, έτοιμα προϊόντα, πρώτες και βοηθητικές ύλεις, πελάτες, γραμμάτια εισπρακτέα, μετρητά, καταθέσεις όψεως κτλ.

Στη δεύτερη κατηγορία κατατάσσονται οι υποχρεώσεις της επιχείρησης. Αυτές αποτελούν το **Παθητικό**. Το Παθητικό περιλαμβάνει τις υποχρεώσεις της προς τους τρίτους και προς το φορέα της.

Οι υποχρεώσεις προς τρίτους λέγονται και **Πραγματικό Παθητικό** (Π.Π.) ή απλά **υποχρεώσεις**. Υποχρεώσεις έχει σε προμηθευτές, σε πιστωτές διάφορους, σε ασφαλιστικούς οργανισμούς, από γραμμάτια πληρωτέα, από φόρους και τέλη κτλ.

Οι υποχρεώσεις της επιχείρησης προς το φορέα της, του οποίου η περιουσία είναι ανεξάρτητη από τη δική της, λέγονται **καθαρή περιουσία ή καθαρή θέση ή Ίδια Κεφάλαια**. Η καθαρή περιουσία προέρχεται από τις εισφορές του φορέα, αρχική και συμπληρωματικές, καθώς και τα αποθεματικά κεφάλαια (τακτικά, έκτακτα, ειδικά) που είναι κέρδη, τα οποία παρέμειναν στην επιχείρηση.

Για καλύτερη κατανόηση παίρνουμε το παρακάτω απλό παράδειγμα. Ο Α. Αναστασίου ιδρύει ατομική εμπορική επιχείρηση και εισφέρει 30.000 Ευρώ σε μετρητά και ένα αυτοκίνητο του οποίου η αξία εκτιμήθηκε στα 40.000 Ευρώ. Το Ενεργητικό της επιχείρησης αποτελούν τα μεταφορικά μέσα αξίας 40.000 Ευρώ και το ταμείο (μετρητά) 30.000 Ευρώ, δηλαδή το σύνολο του Ενεργητικού είναι 70.000 Ευρώ. Το Παθητικό αποτελεί η υποχρέωση προς το φορέα ποσού 70.000 Ευρώ (όσο η αξία του αυτοκινήτου μαζί με τα μετρητά που εισέφερε ο φορέας), και λέγεται Καθαρή περιουσία ή Καθαρή θέση ή Ίδια Κεφάλαια. Παρατηρούμε ότι το Ενεργητικό που είναι 70.000 Ευρώ προέρχεται από το Παθητικό (από το φορέα) και είναι ίσο μ' αυτό.

Στη συνέχεια η επιχείρηση αγόρασε εμπορεύματα αξίας 25.000 Ευρώ με πίστωση από το Δ. Δημάκη. Τώρα, το Ενεργητικό αποτελούν τα μεταφορικά μέσα αξίας 40.000 Ευρώ, το ταμείο 30.000 Ευρώ καθώς και τα εμπορεύματα 25.000 Ευρώ, δηλαδή το σύνολο του ενεργητικού είναι 95.000 Ευρώ. Το Παθητικό της αποτελούν η καθαρή περιουσία (υποχρέωση προς το φορέα της) ποσού 70.000 Ευρώ και οι προμηθευτές (υποχρέωση προς τον τρίτο. Δ. Δημάκη από τον οποίο αγόρασε εμπορεύματα με πίστωση), ποσού 25.000 Ευρώ, δηλαδή το σύνολο του Παθητικού είναι 95.000 Ευρώ. Και εδώ παρατηρούμε ότι το Ενεργητικό που είναι 95.000 Ευρώ είναι ίσο με το Παθητικό και προέρχεται από αυτό (70.000 Ευρώ από το φορέα και 25.000 Ευρώ από τον τρίτο).

Από τα πιο πάνω προκύπτουν ότι:

Ενεργητικό είναι τα μέσα δράσης (αξίες και απαιτήσεις) της επιχείρησης.

Παθητικό είναι οι πηγές προέλευσης του ενεργητικού, δηλαδή οι υποχρεώσεις της προς το φορέα και τους τρίτους.

Έχουμε δηλαδή:

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ (Ε) = ΠΑΘΗΤΙΚΟ (Π)

Ακόμη γνωρίζουμε ότι:

ΠΑΘΗΤΙΚΟ (Π) = ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟ (Π.Π.) + ΚΑΘΑΡΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ (Κ.Π.)

Κατά συνέπεια θα έχουμε:

Ε = Π.Π. + Κ.Π. και Κ.Π. = Ε - Π.Π.

1.3.3. Εφαρμογή

Να γίνει ο πίνακας περιουσίας της ατομικής επιχείρησης της οποίας τα περιουσιακά στοιχεία είναι σε Ευρώ.

Οικόπεδα 8.000, Κτίρια 30.000, Γραμμάτια πληρωτέα 1.500, Ταμείο 1.000, Προμηθευτές 4.500, Καταθέσεις Όψεως 5.000, Πρώτες και Βοηθητικές Ύφες 4.000, Δάνεια από Τράπεζες 20.000, Μηχανήματα 3.000, Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός 1.000, Πελάτες 500, Υποχρεώσεις στο ΙΚΑ (Ασφαλιστικούς Οργανισμούς) 200, Γραμμάτια Εισπρακτέα 200, Έτοιμα Προϊόντα 3.000, Μεταφορικά Μέσα 5.000, Υποχρεώσεις από Φόρους και Τέλη 100, Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας 2.000, Πιστωτές Διάφοροι 3.000, Εμπορεύματα 1.000.

Χωρίζουμε τα περιουσιακά στοιχεία σε κατηγορίες, δηλαδή στο Ενεργητικό και στο Παθητικό (Π.Π. και Κ.Π.).

Η Καθαρή Περιουσία θα βρεθεί από τη διαφορά Ενεργητικού και Πραγματικού Παθητικού (Ε-Π.Π.).

Στη συνέχεια συντάσσουμε τον πίνακα της περιουσίας της που είναι:

ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ				
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ		
Οικόπεδα	8.000	ΥΠΟΧΡ. ΠΡΟΣ ΤΡΙΤΟΥΣ (Π.Π.)		29.300
Κτίρια	30.000	Προμηθευτές	4.500	
Μηχανήματα	3.000	Γραμμάτια Πληρωτέα	1.500	
Μεταφορικά μέσα	5.000	Πιστωτές Διάφοροι	3.000	
Έπιπλα και λοιπός εξοπλ.	1.000	Δάνεια Τραπεζών	20.000	
Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας	2.000	Υποχρεώσεις από Φόρ. και Τέλη	100	
Εμπορεύματα	1.000	Ασφαλιστικοί Οργανισμοί	200	
Έτοιμα Προϊόντα	3.000	ΚΑΘΑΡΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ (Κ.Π.)		34.400
Πρώτες και βοηθ. Ύφες	4.000	Κεφάλαιο	34.400	
Πελάτες	500			
Γραμμάτια Εισπρακτέα	200			
Ταμείο	1.000			
Καταθέσεις Όψεως	5.000			
	<u>63.700</u>			<u>63.700</u>

Η Καθαρή Περιουσία βρέθηκε από τη σχέση:

$$Κ.Π. = Ε-Π.Π. = 63.700 - 29.300 = 34.400$$

Στις ατομικές επιχειρήσεις η Καθαρή Περιουσία είναι το κεφάλαιό τους. Έχουμε λοιπόν, Κεφάλαιο 34.400 Ευρώ.

Παρατηρούμε στον πίνακα ότι η αξία των στοιχείων του Ενεργητικού είναι 63.700 Ευρώ, που προέρχονται κατά 29.300 Ευρώ από υποχρεώσεις προς τρίτους και κατά 34.400 Ευρώ από Ίδια Κεφάλαια.

1.4. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ

1.4.1. Διακρίσεις του Ενεργητικού

Εξετάζοντας τα περιουσιακά στοιχεία του Ενεργητικού διαπιστώνουμε ότι:

Μερικά από αυτά, όπως είναι οικόπεδα, κτίρια, μηχανήματα, μεταφορικά μέσα, έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός, διπλώματα ευρεσιτεχνίας κτλ., αποτελούν μόνιμο εξοπλισμό της επιχείρησης και προορίζονται να την εξυπηρετούν για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του έτους. Αυτά λέγονται **Πάγια**.

Άλλα περιουσιακά στοιχεία του Ενεργητικού, όπως είναι πελάτες, πρώτες και βοηθητικές ύλεις, έτοιμα προϊόντα, χρεόγραφα, γραμμάτια εισπρακτέα, ταμείο κτλ., προορίζονται να υφίστανται συνεχείς μεταβολές στη διάρκεια της χρονιάς, π.χ. η πρώτη ύλη γίνεται έτοιμο προϊόν, το έτοιμο προϊόν μετρητά, τα μετρητά πρώτη ύλη κτλ. Αυτά λέγονται **Κυκλοφορούντα ή Κυκλοφορικά**.

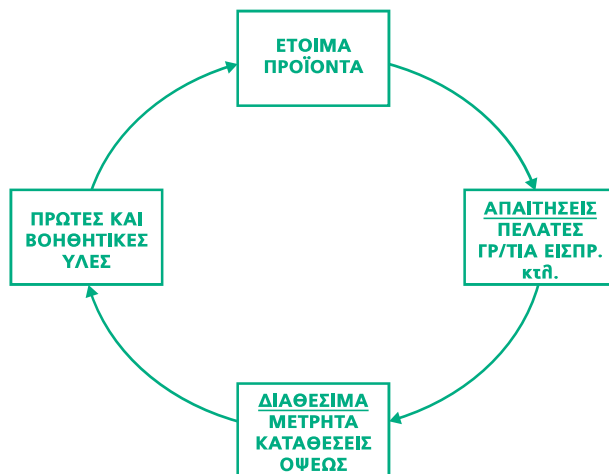
Πάγια Περιουσιακά στοιχεία ή Πάγιο Ενεργητικό είναι τα αγαθά και τα δικαιώματα που προορίζονται να παραμείνουν μακροχρόνια, με την ίδια περίπου μορφή στην επιχείρηση, καθώς και τα έξοδα πολυετούς απόσβεσης, οι συμμετοχές σε άλλες επιχειρήσεις και οι μακροπρόθεσμες απαιτήσεις.

Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία διακρίνονται σε:

α) **ενσώματα πάγια ή ενσώματες ακινητοποιήσεις**. Πρόκειται για υλικά αγαθά, όπως κτίρια, μηχανήματα, έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός κτλ.

β) **άυλα πάγια ή ασώματες ακινητοποιήσεις**. Είναι οικονομικά αγαθά τα οποία δεν έχουν υλική υπόσταση, όπως διπλώματα ευρεσιτεχνίας, σήματα, φήμη και πελατεία, πνευματική ιδιοκτησία, επωνυμία κτλ. τα οποία έχει αποκτήσει η επιχείρηση έναντι συγκεκριμένου τιμήματος.

γ) **έξοδα πολυετούς απόσβεσης**. Είναι οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για την ίδρυση και οργάνωση της επιχείρησης καθώς και για την επέκταση και αναδιοργάνωσή της, όπως έξοδα ίδρυσης και οργάνωσης. Επειδή την εξυπηρετούν για μεγάλο διάστημα, δεν κρίνεται σκόπιμο να αποσβεστούν στη χρονιά που πραγματοποιούνται.

**Χαρακτηριστικό διάγραμμα μεταβολών
Κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων**

δ) **συμμετοχές και λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις.** Είναι:

- Οι συμμετοχές σε άλλες επιχειρήσεις και
- Οι απαιτήσεις που η προθεσμία εξόφλησής τους λήγει μετά από το τέλος της επόμενης χρήσης, όπως χορηγήσεις στεγαστικών δανείων στο προσωπικό, εγγυήσεις στη ΔΕΗ, γραμμάτια εισπρακτέα μακροπρόθεσμης λήξης κτλ.

Κυκλοφορούντα Περιουσιακά στοιχεία ή Κυκλοφορούν Ενεργητικό αποτελούν τα περιουσιακά στοιχεία του Ενεργητικού που προορίζονται να αλληλάζουν θέση και μορφή μία ή περισσότερες φορές μέσα σε μια διαχειριστική χρήση (ένα έτος).

Τα κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία διακρίνονται σε:

α) **Αποθέματα υλικών αξιών**, όπως εμπορεύματα, έτοιμα προϊόντα, ημιτελή προϊόντα, πρώτες και βοηθητικές ύλες, ανταλλακτικά πάγιων στοιχείων, είδη συσκευασίας κτλ.

β) **Βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις.** Είναι οι απαιτήσεις που πρόκειται να εισπραχθούν το αργότερο μέχρι το τέλος της επόμενης χρήσης, όπως πελάτες, γραμμάτια εισπρακτέα, χρεώστες διάφοροι κτλ.

γ) **Χρεόγραφα.** Είναι οι μετοχές Α.Ε. (εφόσον δεν πρόκειται για συμμετοχές), ομόλογες, ομόλογα, έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου κτλ.

δ) **Διαθέσιμα.** Είναι τα περιουσιακά στοιχεία που μετατρέπονται σε χρήματα αμέσως και ασφαλώς, δηλαδή μπορούν να χρησιμοποιηθούν για πληρωμές σε οποιαδήποτε στιγμή, όπως μετρητά (ταμείο), καταθέσεις όψεως, ληγμένα τοκομερίδια ομολογιών εισπρακτέα.

Διευκρινίζεται ότι ένα περιουσιακό στοιχείο θεωρείται Πάγιο ή Κυκλοφορούν

ανάλογα με τον **προορισμό** του π.χ. ένα αυτοκίνητο που προορίζεται να πωληθεί (προϊόν ή εμπόρευμα) είναι κυκλοφορούν, ενώ, αν το χρησιμοποιεί η επιχείρηση για τις δουλειές της, είναι πάγιο.

1.4.2. Διακρίσεις του Παθητικού

Όπως έχει αναφερθεί το Παθητικό διακρίνεται σε **Ίδιο Κεφάλαιο** ή Καθαρή Περιουσία και σε **ξένο κεφάλαιο** ή Πραγματικό Παθητικό ή **υποχρεώσεις σε τρίτους**.

Το ίδιο κεφάλαιο διακρίνεται σε:

α) **Κεφάλαιο**, το οποίο στις ατομικές επιχειρήσεις ταυτίζεται με την Καθαρή περιουσία, ενώ στις εταιρικές αντιπροσωπεύει την ονομαστική αξία των μετοχών ή των εταιρικών μεριδίων ή μερίδων.

β) **Αποθεματικά Κεφάλαια**, που σχηματίζονται από κέρδη που δε διανεμήθηκαν ούτε έχουν προσαυξήσει το Εταιρικό ή Μετοχικό Κεφάλαιο, αλλά παραμένουν στην επιχείρηση.

γ) **Διαφορές αναπροσαρμογής** (οικοπέδων, κτιρίων κτλ., κυρίως των παγίων). Πρόκειται για τις υπεραξίες που προκύπτουν σύμφωνα με τη νομοθεσία από την αναπροσαρμογή της αξίας των περιουσιακών στοιχείων.

Οι υποχρεώσεις σε τρίτους (ή Πραγματικό Παθητικό) διακρίνονται σε:

α) **Μακροπρόθεσμες** υποχρεώσεις. Πρόκειται για τις υποχρεώσεις που λήγουν μετά το τέλος της επόμενης χρήσης, όπως ομολογιακά δάνεια, μακροπρόθεσμα δάνεια τραπεζών κτλ.

β) **Βραχυπρόθεσμες** υποχρεώσεις. Πρόκειται για τις υποχρεώσεις που λήγουν το αργότερο μέχρι το τέλος της επόμενης χρήσης, όπως προμηθευτές, γραμμάτια πληρωτέα (βραχυπρόθεσμος λήξης), τράπεζες, λογαριασμοί βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων, πιστωτές διάφοροι, υποχρεώσεις από φόρους και τέλη, ασφαλιστικοί οργανισμοί κτλ.

Στο παθητικό έχουμε και τις **προβλέψεις** για κινδύνους και έξοδα που είναι κράτηση κάποιου ποσού για κάλυψη ζημίας ή εξόδου που πιθανολογείται, χωρίς να ξέρουμε τον ακριβή χρόνο πραγματοποίησής του ούτε και το ακριβές ύψος του, όπως προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία.

1.5. ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Να γίνει ο πίνακας περιουσίας της επιχείρησης της εφαρμογής της σελ. 14 με ομαδοποίηση και ανάλυση των στοιχείων του Ενεργητικού και του Παθητικού. Όλες οι απαιτήσεις και οι υποχρεώσεις, εκτός από τα Δάνεια Τραπεζών, είναι βραχυπρόθεσμες.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		ΠΑΘΗΤΙΚΟ		
Α. ΠΑΓΙΟ				
1. Ενσώματες ακινητοποιήσεις		47.000		34.400
Οικόπεδα	8.000			<u>34.400</u>
Κτίρια	30.000			29.300
Μηχανήματα	3.000			
Μεταφορικά μέσα	5.000			
Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	<u>1.000</u>			
2. Ανώματες ακινητοποιήσεις		<u>2.000</u>		
Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας	<u>2.000</u>			
Β. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ				
1. Αποθέματα		8.000		
Εμπορεύματα	1.000			
Έτοιμα Προϊόντα	3.000			
Πρώτες και Βοηθητικές ύλες	<u>4.000</u>			
2. Απαιτήσεις		700		
Πελάτες	500			
Γραμμάτια Εισπρακτέα	<u>200</u>			
3. Διαθέσιμα		6.000		
Ταμείο	1.000			
Καταθέσεις όψεως	<u>5.000</u>			
		<u>63.700</u>		<u>63.700</u>

1.6. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να υπογραμμίσετε το Σωστό ή το Λάθος στις παρακάτω προτάσεις:

- α) Κάθε οικονομική μονάδα δεν είναι επιχείρηση. Σ-Λ
- β) Το Ωνάσειο Καρδιοχειρουργικό Κέντρο είναι επιχείρηση. Σ-Λ
- γ) Το Ζάννειο Ορφανοτροφείο είναι κοινωφελής οικονομικός οργανισμός. Σ-Λ

2. Να συσχετίσετε τα στοιχεία των δύο στηλών που ακολουθούν:

1. Κτητική	α. Εθνική Τράπεζα
2. Εξισωτική	β. Μουσείο Ησαογραφίας
3. Ιδιωφελής	γ. Μέγαρο Μουσικής
4. Κοινωφελής	δ. Άσυλο χρονίως πασχόντων

3. Να σημειώσετε τη σωστή απάντηση στην ερώτηση:

Σε ποια από τις παρακάτω περιπτώσεις πρέπει να εφαρμόζεται η λογιστική;

- α) μόνο στις ιδιωφελείς οικονομικές μονάδες
- β) στις ιδιωφελείς και στις κοινωφελείς μονάδες μόνο
- γ) στις εξισωτικές και στις ποριστικές μονάδες μόνο
- δ) σ' όλες τις παραπάνω.

4. Να υπογραμμίσετε το Σωστό ή το Λάθος στις παρακάτω προτάσεις:

- α) Η Εθνική Τράπεζα ανήκει στις επιχειρήσεις τριτογενούς τομέα. Σ-Λ
- β) Ο ΟΤΕ ανήκει στις επιχειρήσεις δευτερογενούς τομέα. Σ-Λ
- γ) Ο έμπορος λαχανικών ανήκει στις επιχειρήσεις πρωτογενούς τομέα. Σ-Λ
- δ) Όλες οι ιδιωτικές επιχειρήσεις ανήκουν στον πρωτογενή τομέα. Σ-Λ
- ε) Η επιχείρηση όταν παράγει πρέπει να διαθέτει στην αγορά τα προϊόντα της. Σ-Λ
- στ) Η περιουσία του Κεφαλαιούχου είναι οπωσδήποτε και περιουσία της επιχείρησης. Σ-Λ
- ζ) Η επιχείρηση εφαρμόζει την οικονομική αρχή με σκοπό το κοινωνικό καλό. Σ-Λ
- η) Η επιχείρηση εφαρμόζει την οικονομική αρχή με σκοπό το αυξημένο κέρδος. Σ-Λ

5. Να υπογραμμίσετε το Σωστό ή το Λάθος στις παρακάτω προτάσεις:

- α) Περιουσία της επιχείρησης είναι όλες οι υποχρεώσεις της. Σ-Λ
- β) Περιουσία της επιχείρησης είναι μόνο η υποχρέωση προς το φορέα της. Σ-Λ
- γ) Οι απαιτήσεις και οι υποχρεώσεις δεν συμπεριλαμβάνονται στην περιουσία της επιχείρησης. Σ-Λ
- δ) Τα μέσα δράσης, οι απαιτήσεις και οι υποχρεώσεις αποτελούν την περιουσία της επιχείρησης. Σ-Λ
- ε) Οι υποχρεώσεις προς το φορέα της επιχείρησης αποτελούν Πραγματικό Παθητικό. Σ-Λ
- στ) Τα μέσα δράσης μιας επιχείρησης αποτελούν το Ενεργητικό της. Σ-Λ

- ζ) Οι υποχρεώσεις της επιχείρησης προς τρίτους είναι το Παθητικό της. Σ-Λ
η) Τα μέσα δράσης και οι απαιτήσεις αποτελούν το ενεργητικό της επιχείρησης. Σ-Λ

6. Να σημειώσετε τη σωστή απάντηση στην ερώτηση:

Σε ποια κατηγορία περιουσιακών στοιχείων ανήκει αυτοκίνητο που χρησιμοποιεί η επιχείρηση «Άκτο» ΕΠΕ η οποία εισάγει και εμπορεύεται αυτοκίνητα;

- α) στο κυκλοφορούν ενεργητικό
- β) στο πραγματικό παθητικό
- γ) στο πάγιο Ενεργητικό
- δ) σε κανένα από τα παραπάνω.

7. Να σημειώσετε τη σωστή απάντηση στην ερώτηση:

Σε ποια κατηγορία περιουσιακών στοιχείων ανήκει η εγγύηση που δίνει μια επιχείρηση στη ΔΕΗ;

- α) στις άυλες ακινητοποιήσεις
- β) στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις
- γ) στις συμμετοχές και λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις
- δ) σ' όλα τα παραπάνω.

8. Να σημειώσετε τη σωστή απάντηση στην ερώτηση:

Τι περιλαμβάνει το παθητικό μιας επιχείρησης;

- α) τα ίδια καθώς και τα ξένα κεφάλαια
- β) τα αποθεματικά κεφάλαια μόνο
- γ) τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις μόνο
- δ) τις διαφορές αναπροσαρμογής μόνο.

9. Να σχολιάσετε την πρόταση (συνοπτικά):

«Παθητικό είναι οι πηγές προέλευσης του Ενεργητικού».

10. Να γίνει ο πίνακας της περιουσίας της ατομικής επιχείρησης της οποίας τα περιουσιακά στοιχεία έχουν σε Ευρώ:

Γραμμάτια Εισπρακτέα 10.000, Οικόπεδα 100.000, Προμηθευτές 80.000, Κτίρια 250.000, Μηχανήματα 200.000, Γραμμάτια Πληρωτέα 20.000, Πελάτες 60.000, Καταθέσεις Όψεως 40.000, Εμπορεύματα 20.000, Ταμείο 20.000, Υποχρεώσεις από Φόρους και Τέλη 10.000, Μεταφορικά μέσα 70.000, Πιστωτές διάφοροι 40.000, Έτοιμα προϊόντα 60.000, Δίπλωμα Ευρεσιτεχνίας 90.000, Ασφαλιστικοί Οργανισμοί (Υποχρεώσεις στο ΙΚΑ) 10.000 Πρώτες και Βοηθητικές ύλες 30.000, Δάνεια από Τράπεζες 200.000 (μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις), Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός 10.000

(Το Κεφάλαιο θα βρεθεί από τη σχέση ΚΠ = Ε-Π.Π.)

11. Να προσδιορίσετε το Πραγματικό Παθητικό (υποχρεώσεις προς τρίτους) αν γνωρίζουμε \ ότι:

- 1) Η αξία των πάγιων περιουσιακών στοιχείων ανέρχεται σε 70.000 Ευρώ,
- 2) Η αξία των Ιδίων Κεφαλαίων (Καθαρής Περιουσίας) σε 100.000 Ευρώ και
- 3) Η αξία του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού σε 40.000 Ευρώ.

12. Δίνονται τα περιουσιακά στοιχεία μιας ατομικής επιχείρησης σε Ευρώ:

Γραμμάτια πληρωτέα 30.000, Οικόπεδα 100.000, Γραμμάτια Εισπρακτέα 5.000, Κτίρια 150.000, Χρεώστες Διάφοροι 20.000, Προμηθευτές 25.000, Πελάτες 15.000, Εμπορεύματα 50.000, Έπιπλα και Λοιπός Εξοπλισμός 4.000, Καταθέσεις Όψεως 30.000, Ταμείο 10.000.

Ζητείται:

- 1) Να προσδιορίσετε το ύψος του Πραγματικού Παθητικού.
- 2) Το ύψος του Πάγιου και του Κυκλοφορούντος Ενεργητικού.
- 3) Να συντάξετε τον πίνακα της περιουσίας.

13. Να κατατάξετε τα παρακάτω περιουσιακά στοιχεία στις ομάδες του Ενεργητικού ή του Παθητικού στις οποίες ανήκουν:

- Χρεώστες διάφοροι	- Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη	- Χρεόγραφα
- Μεταφορικά μέσα	- Πελάτες	- Εμπορεύματα
- Προμηθευτές	- Μακροπρόθεσμα Τραπεζικά δάνεια	- Πιστωτές διάφοροι
- Καταθέσεις όψεως	- Γραμ/τια πληρωτέα (βραχυπρ. λήξης)	- Οικόπεδα
- Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	- Γραμ/τια Εισπρακτέα (βραχυπρ. λήξης)	- Κεφάλαιο
- Γραμμάτια Εισπρακτέα (μακροπρ. λήξης)		- Γραμ/τια Πληρωτέα (μακροπρ. λήξης)
		- Κτίρια

1.7. ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗ

1.7.1. Έννοια της Λογιστικής

Λογιστική είναι ο κλάδος της εφαρμοσμένης Οικονομικής επιστήμης που ασχολείται με την ανάλυση, κατάταξη, καταγραφή και συσχέτιση των οικονομικών γεγονότων που πραγματοποιούνται στην επιχείρηση, με σκοπό την παροχή πληροφοριών σ' όλους εκείνους που με κάθε τρόπο επικοινωνούν με αυτή.

Αυτοί που χρειάζονται τις λογιστικές πληροφορίες, πέρα από τον επιχειρηματία ή τη διοικητική ομάδα (Managers) είναι οι πελάτες, οι προμηθευτές, οι τράπεζες, το δημόσιο, οι εργαζόμενοι, οι πιθανοί επενδυτές κτλ.

Η επικοινωνία αυτή πραγματοποιείται με τις οικονομικές καταστάσεις που συντάσσονται από την επιχείρηση, όπως ο ισολογισμός και ο λογαριασμός Αποτελέσματα Χρήσης, που δημοσιεύονται προκειμένου να δώσουν πληροφορίες σε κάθε ενδιαφερόμενο τρίτο, αλλιά και από άλλες οικονομικές καταστάσεις, όπως ισοζύγια, λογαριασμοί κτλ που συντάσσονται από το λογιστήριο και χρησιμοποιούνται κυρίως από τη Διοίκηση. Το περιεχόμενο των πληροφοριών που παρέχεται από τη Λογιστική καθορίζεται κυρίως από τους σκοπούς τους οποίους επιδιώκει.

1.7.2. Σκοποί της Λογιστικής

Με τη λογιστική πετυχαίνονται οι παρακάτω βασικοί σκοποί:

- 1) Ο προσδιορισμός της οικονομικής κατάστασης (περιουσίας) της επιχείρησης σε κάθε χρονική στιγμή.
- 2) Η παρακολούθηση των μεταβολών των περιουσιακών στοιχείων.
- 3) Ο προσδιορισμός των οικονομικών αποτελεσμάτων (κερδών ή ζημιών) που προκύπτουν από τη δράση της επιχείρησης σε μια χρονική περίοδο.
- 4) Η δυνατότητα να ασκηθούν έλεγχοι στη διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων. Οι έλεγχοι μπορεί να είναι ουσιαστικοί, τυπικοί, προληπτικοί, κατασταλτικοί, νομιμότητας κτλ.
- 5) Η συγκέντρωση στατιστικών δεδομένων που αφορούν στη μελέτη της εξέλιξης των οικονομικών μεγεθών της επιχείρησης.

1.7.3. Εξέλιξη της Λογιστικής

Λογιστικές σημειώσεις σχετικές με την είσπραξη φόρων και τη διαχείριση της περιουσίας των ναών και των βασιλιάδων συναντάμε κατά την αρχαιότητα. Αργότερα οι

Ρωμαίοι έμποροι χρησιμοποιούσαν ένα βιβλίο ταμείου, που αποτελούσε τη βάση για τις φορολογικές τους υποχρεώσεις.

Η Λογιστική αναπτύχθηκε ως αυτοτελής γνωστικός κλάδος γύρω στα 1500 μ.Χ. στη Βενετία. Συγκεκριμένα την εποχή εκείνη ο Ιταλός μοναχός Louca Paciolo δημοσίευσε το έργο του «*Summa de Aritmetica, Geometria, Proportioni e Propotionalita*» στο οποίο περιλαμβάνονται οι βασικοί λογιστικοί κανόνες.

Το 19ο αιώνα με τη βιομηχανική επανάσταση η Λογιστική έγινε αναγκαία και άρχισε να διδάσκεται συστηματικά. Από τότε γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη γιατί εξυπηρέτησε τον κόσμο των οικονομικών μονάδων.

Στις μέρες μας αποκτά ιδιαίτερη σημασία με δεδομένη τη χρήση των Η/Υ στις εργασίες της.

1.7.4. Διακρίσεις της Λογιστικής

Η λογιστική διακρίνεται σε:

α) **Δημόσια** και **Ιδιωτική**, ανάλογα με το δημόσιο ή όχι χαρακτήρα της οικονομικής μονάδας, στην οποία εφαρμόζεται.

β) **Λογιστική Ατομικών Επιχειρήσεων** και **Λογιστική Εταιρειών**, ανάλογα με τη νομική μορφή της επιχείρησης.

γ) **Γενική** (Γενικές Αρχές της Λογιστικής) και **Ειδική**, ανάλογα με το περιεχόμενό της.

Οι γενικές αρχές της λογιστικής, με τις οποίες θα ασχοληθούμε σ' αυτό το βιβλίο, αποτελούν το σύνολο των βασικών κανόνων, που θεωρούνται απαραίτητοι για την παρακολούθηση της οικονομικής δράσης κάθε είδους οικονομικής μονάδας.

Η ειδική λογιστική μελετά ειδικά θέματα που απορρέουν από τις ιδιαιτερότητες των κλάδων των οικονομικών μονάδων και διακρίνεται σε ναυτιλιακή, τραπεζική, ξενοδοχειακή κτλ.

1.7.5. Η λογιστική και οι άλλες επιστήμες

Μετά από πολλές θεωρητικές συζητήσεις που άρχισαν το 19ο αιώνα, όταν άρχισε η ανάπτυξη της οικονομικής επιστήμης, οι επιστήμονες κατέταξαν τη λογιστική στην οικονομική επιστήμη και τη θεώρησαν ως εφαρμοσμένο κλάδο της.

Πράγματι η Λογιστική παράγει συγκεκριμένες πληροφορίες χρησιμοποιώντας τις αρχές της οικονομικής επιστήμης και προσφέρει τις πληροφορίες αυτές στην οικονομική επιστήμη, προκειμένου να αξιολογηθούν και να διατυπωθούν συμπεράσματα και πολιτικές. Υπάρχει δηλαδή αμφίδρομη σχέση μεταξύ τους.

Όμως η λογιστική σχετίζεται και με άλλους κλάδους της επιστήμης, όπως π.χ. είναι το Δίκαιο, δεδομένου ότι η επιχείρηση είναι φορέας δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, πράγματα τα οποία καταγράφει και παρακολουθεί η λογιστική.

Αν και έγινε προσπάθεια να ενταχθεί η Λογιστική στα Μαθηματικά, αυτό δίκαια δεν ευδοκίμησε, όμως δεν πρέπει να παραβλέψουμε ότι η επεξεργασία της λογιστικής σκέψης βασίζεται σε στοιχειώδεις βέβαια μαθηματικούς υπολογισμούς.

Έχει ακόμη στενή σχέση με τη Στατιστική, μια και τα δεδομένα της είναι και στατιστικά δεδομένα. Πολλές φορές βλέπουμε στους στατιστικούς πίνακες να απεικονίζονται τα δεδομένα της λογιστικής.

Άμεση επίσης σχέση έχει με την Οργάνωση και Διοίκηση των Επιχειρήσεων, αφού οι αποφάσεις που λαμβάνονται σχετικά με την πορεία της επιχείρησης στηρίζονται στις λογιστικές πληροφορίες.

Θα πρέπει επίσης να αναφερθεί η σχέση της με την επιστήμη των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Οι Η/Υ βοηθούν αφάνταστα τους λογιστές για να παράγουν τη λογιστική πληροφορία και τους δίνουν τη δυνατότητα να ασχολούνται με τη συστηματική ανάλυσή της.

Η Μακροοικονομική θέλοντας να προσδιορίσει τα περισσότερα μακροοικονομικά μεγέθη βασίζεται σε λογιστικά δεδομένα.

Θα πρέπει να τονιστεί ότι η αλματώδης ανάπτυξη των οικονομιών έχει καταστήσει το κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον πολύπλοκο και η γνώση της λογιστικής μπορεί να θεωρηθεί ότι βοηθάει σε κάποιο βαθμό στην παραπέρα γνώση των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών που επικρατούν στις ανθρώπινες κοινωνίες.

1.7.6. Ο ρόλος του Λογιστή

Ο ρόλος του Λογιστή στην επιχείρηση είναι πολύ σημαντικός. Αυτό, γιατί ο Λογιστής είναι εκείνος που συλλέγει τις διάφορες πληροφορίες από τα λογιστικά βιβλία που τηρεί και είναι σε θέση να τις αξιολογεί πρώτος καθώς και να προτείνει τις καλύτερες λύσεις σε θέματα διοίκησης.

